

SPOR MED ALŽIRSKIMI VODITELJI ŠE NI PORAVNAN**Kaj je vzrok sporov v Alžiriji?****Še vedno se vodijo pogajanja za ustavo „političnega biroja“ - „Nobena stran ne zavrača evianskih sporazumov“ - Razmerje med Arabci in Berberi**

Demokratični in svobodoljubni svet, ki je v začetku julija z iskrenim veseljem pozdravil rojstvo nove neodvisne republike Alžirije, že nekaj tednov globoko vznemirjajo vesti, katere prihajajo iz razsežne dežele ob Atlaskem gorovju, češ da so med voditelji alžirske revolucije nastali hudi spori in da se zato nova republika nahaja na pragu državljanske vojne.

Mednarodna javnost skoraj ne more verjeti, da bi alžirski vodilni kadri, ki so med sedem let trajajočim krvavim in junaškim bojem kljub vsem spletkam uspeli ohraniti enotnost, ne mogli več med seboj sodelovati prav v trenutku, ko je treba pobrati sadove zmage. Čudno in skoraj neverjetno se zdi, vendar je res, da preživlja danes Alžirija izredno hude in nevarne čase.

DVE GLAVNI STRUJI

Kot priznavajo vsi tuji opazovalci, je položaj tako hudo zapleten, da ni pravzaprav mogoče natančno zvedeti za resnične vzroke sporov. Kar na zunaj najbolj pade v oči, je dejstvo, da sta se med voditelji izoblikovali dve glavni struji. Nesporni voditelj prve struje je podpredsednik začasne alžirske vlade Ben Bela, drugo strujo pa baje vodita podpredsednika iste vlade Belkasem in Budijof, katera podpira tudi predsednik vlade Benheda.

Najvišji predstavnik alžirske suverenosti je »Nacionalni svet alžirske revolucije«, v katerem so zastopani predstavniki vojaških okrožij (vilaj), ki jih je skupno šest, in predstavniki FLN (Narodnoosvobodilne fronte). »Nacionalni svet« je tik pred izbruhom krize odobril splošni program, na katerem bi morala temeljiti nova država. Ta program je izdelal Ben Bela.

Do najhujšega spora je prišlo, ker se politični voditelji niso mogli zediniti o sestavi tako imenovanega »političnega biroja«. Ta naj bi namreč tvoril jedro nove politične stranke in bi hkrati imel glavno besedo pri določitvi kandidatov za ustavodajno skupščino. Najprej je bilo določeno, da bodo volitve v ustavodajno skupščino 28. julija, zatem so bile odložene na 12. avgust, sedaj pa se govori, da bodo prihodnji mesec. Ustavodajna skupščina bi med drugim morala izglasovati zaupnico novi vladi.

V začetku se je zdelo, da je do spora prišlo predvsem zato, ker se Ben Bela in del vojske nista strinjala z vsebino evianskih sporazumov, ki jih je začasna alžirska vlada sklenila s Francijo. Ben Bela pri razgovorih ni neposredno sodeloval, ker je bil v zaporu. Prav te dni pa se je izkazalo, da

to ne drži. Francoski minister za informacije Peyrefitte je namreč v torek izjavil, da »nobena stran ne zavrača evianskih sporazumov in da ti ne igrajo nobene vloge pri sedanjih političnih nesoglasjih v Alžiriji.«

V čem torej obstoje globlji vzroki teh nesoglasij? Nekateri opazovalci menijo, da med strujo Ben Bele in ostalimi obstajajo razlike, ki se tičejo predvsem zunanje politike nove države. Ben Bela se baje zavzema, da bi se Alžirija povezala z vsemi ostalimi arabskimi državami, med katerimi ima glavno vlogo Naserjeva Združena arabska republika. Drugi pa zagovarjajo stališče, naj se Alžirija omeji na tesnejše sodelovanje z ostalima dvema državama Magreba, to je z Marokom in Tunizijo. Vsakomur je pa jasno, da bo zmaga enega ali drugega stališča delno vplivala tudi na tolmačenje in izvajanje programa, ki ga je odobril »Nacionalni svet«. To pa tudi zato, ker v Alžiriji ne prebivajo samo Arabci, temveč tudi Berberi, ki so pravzaprav edini nasledniki prvotnih prebivalcev dežele. Dokler so obema skupinama vladali Francozi in z obema tudi enako ravnali, je razumljivo, da niso prišle do izraza različne težnje, ker je vse združevala želja po neodvisnosti. Zdaj pa je zadeva povsem drugačna, ker Berberi

prav gotovo ne bodo pristali, da bi vlogo gospodarjev odslej prevzeli Arabci, ali obratno.

POGAJANJA POTEKAJO V UGODNEM OZRACJU

Da je na tem nekaj resnice, dokazuje dejstvo, da je največji nasprotnik Arabca Ben Bele prav Berber Belkasem.

V alžirskem političnem vodstvu sta po sodbi nekaterih opazovalcev tudi zato nastali dve struji, ker so nekateri voditelji bili več čas vojne v tesnem stiku z ljudstvom, drugi pa so — kot na primer Ben Bela — dogodke spremljali le iz raznih francoskih ječ.

V samih oboroženih oddelkih se nadalje pojavlja neki dualizem, ker je del vojske stalno vodil boje s Francozi na alžirskem ozemlju, del vojske pa se je nahajal v Maroku in Tuniziji in ima zato nekakšen občutek manjvrednosti pred ostalimi borci.

Medtem ko pišemo, se v Alžiru vodijo pogajanja med odposlancem Ben Bele Kiderjem in predstavniki struje, ki jo vodita Belkasem in Budijof. Po prvem dnevu razgovorov je Kider izjavil, da so pogajanja začela »v ugodnem ozračju« in da upa, da bodo našli »rešitev, ki bo naredila konec krizi«.

Vsebina splošnega programa

Glavni predmet pogajanj je še vedno sestava »političnega biroja«, se pravi tistega organa, ki bo imel odločilno vlogo tako v notranji kot zunanji politiki nove države. Od sestave »političnega biroja« bo namreč predvsem odvisno, kako se bo praktično izvajal že omenjeni program, ki ga je odobril »Nacionalni svet alžirske revolucije«.

O tem vprašanju je zadnja številka ljubljanskega štirinajstdnevnik »Naši razgledi« napisala tole:

»Dokument govori o demokratični in ljudski revoluciji, ki se opira na kmete, delavce, mladino in revolucionarne intelektualce, hkrati pa precizira neposredni radij demokratične in ljudske revolucije: kolonizirana Alžirija je bila na pol fevdalna dežela, sledovi fevdalizma pa so še zaznavni ne samo v družbeni strukturi, marveč tudi v FLN in jih bo treba izbrisati; nacionalna osvoboditev bo spodbuda za razmah nacionalne buržoazije, vendar se bo morala le-ta po drediti potrebam in zahtevam demokratične in ljudske revolucije; na prvem mestu gospodarskih ukrepov je agrarna reforma kot akt gospodarske nujnosti pa tudi kot

akt pravičnosti do kmetov — felahov — ki so nosili težko breme osvobodilnega boja in revolucije; predvideni so številni ukrepi za pomladitev in modernizacijo socialnega spodnjega ustroja alžirske družbe, glavno breme tega procesa pa bo nosila akcija za »prosvetno ofenzivo«, ki naj bi dala kadre za »alžirizacijo« nacionalnega življenja; predvidena je tudi uvedba brezplačne zdravniške oskrbe.«

Kot vidimo, v dokumentu ni govora o vprašanju, o katerem se zdi, da je eden poglavitnih vzrokov spora, namreč o razmerju in odnosih med Arabci in Berberi. Ti prav gotovo ne bodo pristali, da se program natančno izvede po vzoru Naserjeve ZAR in se verjetno zavzemajo za samostojno notranjo politiko, ki bi zavarovala njih etnične posebnosti in značilnosti.

Ne glede na to vsekakor drži, da se vsi alžirski voditelji nahajajo pred velikimi preizkušnjami in bodo zato morali ponovno pokazati vso svojo politično zrelost, če bodo hoteli uspešno izpolniti vse številne naloge, ki se jim po tako dolgi in hudi vojni danes postavljajo.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 5. avgusta, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »O jamskem škratu«, pripovedka o našem Krasu (Dante Cannarella - Jadviga Komac), igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 14.45 Dalmatinska folklorna skupina; 18.00 Tvorница sanj, obzornik filmskega sveta; 19.15 Nedeljski vestnik; 21.00 Ljudska opravila in opasila — Niko Kuret: »Mi smo štirje mlatici«; 21.125 Sodobna simfonična glasba — Hačaturjan: Koncert za klavir in orkester; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 6. avgusta, ob: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — Matetič-Ronjgov: Roženice, Vodopivec: Simfonična koračnica; 19.00 Violončelist Adriano Vendramelli, pri klavirju Roberto Repini — Bach van Lier: Sonata in G-duru za čelo in klavir; 19.15 Rimski-Korsakov: Španski capriccio, op. 34; 19.30 Znanost in tehnika: Slavko Andree: »Perujijski projekt Mantaro«; 20.30 Iz glavnih italijanskih opernih gledališč — Domenico Scarlatti: »Tetide v Skiru«.

• TOREK, 7. avgusta, ob: 18.30 Italijanski operni pevci: Rosetta Pampanini in Ebe Stignani; 19.00 Violinist Rok Klopčič, pri klavirju Marjan Lipovšek — Lovce: Tri pisma, Vodopivec: Aria; 19.20 »Babica«, pravljica (Božena Nemcova - Dušan Perot). »Poletje«, igrajo člani RO; 21.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Spomin na Williama Bootha«, ustanovitelja »Salvation Army«, ob 50-letnici smrti; 22.00 Bizantinska civilizacija — Maks Sah: »Cirkuške zabave v Bizancu«.

• SREDA, 8. avgusta, ob: 19.10 Pianist Angelo Kesiosglu — Liszt: Petrarkov sonet v As-duru, Rapsodija št. 13; 19.30 Turistični razgledi; 21.00 »Peščen podstavek«, radijska igra (Franz Hiesel - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 22.30 Druga mednarodna revija pevskih zborov v Loretu.

• ČETRTEK, 9. avgusta, ob: 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja: »Verdijev založnik«; 19.00 Basist Vinko Petrin, pri klavirju Mirca Sanein. Na sporedu so Delakovi, Mokranjčevi in Gavrilovičevi samospesi; 19.15 Rossini: Balet iz opere »Viljem Tell«, Verdi: Balet iz opere »Otello«; 19.30 Za Valvazorjem po naši deželi (Mara Kalan); 20.30 Simfonični koncert. Približno ob 21.25 Književnost in umetnost: »Michele Prisco in njegova knjiga La dama di piazza« (Josip Tavčar). Približno ob 22.30 Iz zgodovine italijanske veleindustrije — Rosario Romeo: »Se o poljedelski krizi in carinskih tarifah v dobi pred koncem prejšnjega stoletja«.

• PETEK, 10. avgusta, ob: 18.30 Iz simfonične glasbe 19. stoletja; 19.00 Koncertna sezona Tržaške ljudske univerze 1960/61 — Borodin: Kvartet št. 2 v D-duru; 19.30 Človek in cesta — Raffko Dolhar: »Psihološka analiza avtomobilskega vozača«; 19.40 Sestanek s triom Savinja in Duom sa Kvarnera; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Srečanja s tržaškimi književniki: »Josip Tavčar« (Franc Jeza).

• SOBOTA, 11. avgusta, ob: 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke; 16.00 Tone Penko: Medvedove dogodivščine; 16.20 Operne uverture in medigre; 18.30 Skladb julijskih avtorjev. Na sporedu so skladbe Vita Levija; 19.00 Pianist Andrej Preger — Bjelinski: Sonata; 19.20 Goriški obiski: »Štmaver«; 20.00 Sportna tribuna; 20.40 Zbor Slovenske Filharmonije; 21.00 »Dobra zamisel«, radijska drama (Aurelio Miserendino - Nada Konjedic), igrajo člani RO.

TEDENSKI KOLEDARČEK

5. avgusta, nedelja: 8. pobinkoštna
6. avgusta, ponedeljek: Gospodovo sprem.
7. avgusta, torek: Kajetan
8. avgusta, sreda: Janez
9. avgusta, četrtek: Roman
10. avgusta, petek: Lavrencij
11. avgusta, sobota: Tiburcij in Suz.

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst,

Boljši odnosi med Italijo in Avstrijo

Zadnji dan julija sta se v Benetkah sestali odposlanstvi italijanske in avstrijske vlade, da premakneta vprašanje Južne Tirolske z mrtve točke. Po prvih treh sestankih v Milanu, Celovcu in Zürichu je kazalo, da bo težko prišlo do kakega sporazuma. Beneški razgovori med ministroma Picconijem in Kreiskyjem so pa potekali v povsem prijateljskem vzdušju. Oba predstavnika sta ugotovila, da je potrebno vzpostaviti dobro sosedstvo med Italijo in Avstrijo. O Južni Tirolski je italijanski zunanji minister zagotovil, da bo bocenska pokrajina dobila široke samoupravne pravice. V skupnem poročilu je tudi rečeno, da se bodo pogajanja nadaljevala še to jesen.

V zvezi s sestankom v Benetkah so nekateri italijanski dnevnikarji mnenja, da Avstrija popušča tudi zato, ker bi si rada zagotovila podporo Italije pri glasovanju z

pristop Avstrije k Skupnemu evropskemu tržišču.

Prvi znak boljših odnosov med obema sosedoma bo odprava vizumov za vstop avstrijskih državljanov v našo državo.

—0—

SPORAZUM ZA GVINEJO

Že dalj časa so potekala nekje v bližini Washingtona tajna pogajanja med zastopniki Nizozemske in Indonezije zaradi Irijana ali severne Nove Gvineje. Indonezija namreč zahteva ta del otoka zase. V prejšnjih mesecih je prišlo tudi do hudih bojov med malajskimi padalci in nizozemskimi posadkami na otoku.

Pri zadnjih pogajanjih, pri katerih je Amerika igrala vlogo posrednika, so skrajšali rok za prehod uprave v indonezijske roke. Zunanji minister Subandrio je pristal, da Nizozemska prepusti upravno oblast v mesecu maju prihodnjega leta. Dokončni sporazum bo verjetno podpisan sredi avgusta. S tem bo urejeno eno izmed spornih vprašanj mednarodne politike na Daljnem vzhodu.

Število pada

Najnovejše številk kažejo, da znaša število prebivalcev v Sloveniji en milijon in 613 tisoč ljudi. To se pravi, da je število prebivalstva narastlo za tri odstotke več, kot ga je bilo pred petimi leti. V resnici je pa naraščanje le teoretično. Prirodni prirastek, to se pravi rojstva, pa zelo padajo. V prvih letih po vojni je znašal prirodni prirastek 18 tisoč ljudi letno. Lansko leto pa je padel kar za 4000 enot. Število ljudi v Sloveniji se je povečalo torej samo zato, ker je manjša umrljivost bodisi pri starih ljudeh, kakor tudi pri novorojenčkih. Če bo šlo po tej poti naprej, bodo Slovenci postali narod starcev.

Stavke časopisnih tiskarjev

Že šest tednov trajajoča stavka časopisnih stavcev grozi, da se bo prihodnje dni še bolj zaostrila. Sindikalne organizacije stavcev napovedujejo nove kratkotrajne stavke po posameznih tiskarnah. Za dneva 4. in 5. avgusta pa nameravajo napovedati splošno stavkovno gibanje.

Založniki opozarjajo delavce, da so nena povedane, nekaj ur trajajoče stavk protipostavne in da bodo morali delavci škodo povrniti. Proti takemu tolmačenju so delavci že odločno nastopili.

Založniki in tiskarne so ponudili stavcem pri dnevnikih 7 do 20-odstotne poviške na uro. Stavci pa zahtevajo 35 odstotkov in vsaki dve leti še pet od sto starostne doklade.

EVROPSKI RAZGOVORI V ALPBACHU

Na evropskem forumu v Alpbachu v avstrijskih Alpah, ki bo trajal od 18. avgusta do 5. septembra, bodo priredili tri takomenovane evropske pogovore o naslednjih temah: »Enotnost sveta«, »Tradicija in moderna umetnost« ter »Nastajanje kapitala in tržišče kapitalov«. Posebno zanimiv bo ta tretji, gospodarski evropski pogovor, katerega se bodo udeležile nekatere najvažnejše osebnosti evropskega finančnega življenja. Prijavili so se že francoski minister za finance, dr. Wilfried Baumgartner, predsednik bruseljske banke, Louis Camus, bivši avstrijski finančni minister, dr. Reingard Kamitz, ki je zdaj predsednik avstrijske narodne banke, razni švicarski in nemški finančni strokovnjaki in še drugi.

Bo prišlo do miru?

Ministrski predsednik republike v Kongu je prišel na dan s predlogom o federalistični ureditvi države. Adulov predlog je pozdravil tudi Čombe, predsednik zvezne republike Katange, kot edino pot, da pride do zvezne republike Kongo s priključitvijo Katange. Po novi uredbi bo imela vsaka pokrajina obširno samoupravo. Zvezna vlada bi imela v svojih rokah samo zunanjo politiko, vojsko in finance. Tajnik Organizacije združenih narodov U Tant bo sestavil posebno komisijo pravnikov, ki bo na podlagi omenjenih smernic sestavila ustavo velike federacije Konga.

»ADRIATICO« O KONKURENCI KOPRA TRSTU

Izšla je nova številka tržaške revije »Adriatico« za meseca maj in junij. Ta revija obravnava, kot znano, predvsem probleme pomorske trgovine in plovbe. V tej številki razpravlja Giovanni Faladini o važnejših problemih tržaškega pomorskega gospodarstva in o jugoslovanski konkurenciji v pristaniščih in ladjah, zlasti s strani Reke in Kopra. Giovanni Suttora piše o tržaškem velesejmu, Francesco Arina pa predstavlja industrijsko pristanišče v Brindisiju. Stelio Rosolini poroča o okrepitvi ladjevja tržaškega Lloydja. Poleg tega prinaša revija še razne druge članke in poročila iz pomorske dejavnosti.

Zločini v ZDA

Pravosodno ministrstvo Združenih držav Amerike je izdalo svoje letno poročilo za leto 1961. Iz njega povzemamo strahotne številk o naraščanju zločinov. Prebivstvo Združenih držav se je v zadnjih petih letih pomnožilo za 7 odstotkov; število zločinov je pa narastlo za 34 odstotkov. V lanskem letu so našli 1.926.000 težkih zločinov; to se pravi, da se zgodi vsake štiri minute kak večji prestopek. Kar povzroča največje skrbi, je vedno večje število težkih prekrškov, katere zakrivijo mladostniki. Varuhi reda so sami v nevarnosti pred zločinci. Lani so ugotovili 13.190 napadov na policaje; 71 jih je bilo ubitih.

Vzgojitelji pravijo, da ima zločine na vesti premalo humanistično vsmerjena vzgoja ameriške mladine.

Titova kritika na zborovanju ZKJ

Na četrtem glavnem zborovanju osrednjega odbora Zveze komunistov Jugoslavije so bile na dnevnem redu kot glavne točke urejanje gospodarskih in splošno družbenih vprašanj.

Poročali so Boris Kraigher, Miloš Minič in Slavko Komar. Ob koncu razprav je imel dolg govor predsednik Tito, ki je zavzel precej kritično stališče do posameznih vprašanj in referatov. Dejal je, da je v njih »nekaj pomanjkljivega v tem pogledu, ker so posplošeni. Moja glavna pripomba je, da referati dokaj na splošno govore prav na tistih mestih, na katerih bi bilo po mojem mnenju najvažnejše, da konkretno povemo, kaj moramo zdaj storiti.« Nadalje je predsednik Tito dostavil: »V referatih ne najdem odgovora na vprašanje, kako naj pridemo iz sedanjih težav oziroma, kako naj se v prihodnje razvija naša jugoslovanska ekonomika.«

Predsednik je tu menil na nepravilno umevanje decentralizacije in na razne pokrajinske tendence, ki so rušile gospodarsko

IZZA MEJE

Stevilni goriški romarji in izletniki, ki radi obiskujejo Sv. goro, občudujejo z vrha hriba že nekaj nedelj sem novo cerkev v Grgarju. Znano je, da je bil Grgar ves porušen med vojno. Vojni dogodki niso prizanesli niti cerkvi. Dolgo let je ležala v ruševinah, dokler se nista solkanski dekan in grgarski župnik zavzela z vso silo za njeno obnovo.

Na praznik sv. Petra in Pavla in ob srebrni maši g. Bizjaka je bila nova cerkev v glavnem še dograjena. Načrte je napravil arhitekt Bergant, učenec mojstra Plečnika. Stavba naredi zelo resen in moderen vtis. Prezbitarij je ohranjen kot nekoč; posebnost so krasna gotska okna, ki propuščajo mistično svetlobo v svetišče.

Ostali deli kažejo pa zmeren romanski slog, ki naredi vtis bazilike. Cerkev so postavili po večini z darovi vernikov. Država je priskočila na pomoč s 150 tisoč dinarji. Zato pa je tudi dolga še vedno okoli enega milijona. Ni dvoma, da se bodo našla dobra srca, ki bodo pomagala še ta milijon izbrisati.

Terracinijev govor

V nedeljo dopoldne je imel komunistični senator Terracini v Gorici govor o »Deželi in sredinsko-levičarski vladi«. V kinodvorani na Travniku se je zbralo okoli 350 do 400 poslušavcev. Občinski svetnik dr. Battello, ki igra vedno vidnejšo vlogo v goriški komunistični stranki, je predstavil strankinega prvaka. Terracini je nato v več kot enournem govoru orisal pomen ustanovitve dežele Furlanije-Juljske krajine. Tu pa tam je kot dober govornik ošvrknil politične nasprotnike, zlasti demokristjane, češ da so sicer za deželo, a kadar gre za konkretne določbe, ostanejo radi megleni. Sicer pa tudi on ni vsebinsko povedal nič novega. Dokazoval je, da dežele nikakor ne razkrajajo državne enotnosti, marveč jo še bolj krepijo s tem, da se zadovoljijo posebne težnje in potrebe ljudstva posameznih pokrajin. O konkretnih in upravičenih težnjah naše etnične skupine tudi on ni nič posebnega omenil.

enotnost celokupne države. Govoril je tudi o vprašanju nerazvitih območij, kjer naj se gradi le kar je rentabilno in koristno. V teh krajih je proizvodnja le redko dosegla 50 odstotkov proizvodnje razvitih področij. Zato tudi ni mogoče, je govoril Tito, da bi od naprednejše Slovenije zahtevali, naj pade na raven manj razvitih republik. Te naj se potrudijo, da se dvignejo.

Posebno točko je Tito posvetil zanemarjanju turizma in gostinstva v Jugoslaviji. Omenil je primer Italije, ki je imela lani eno milijardo dolarjev od turizma, Jugoslavija pa komaj 24 milijonov. Vzrok premajhnega zanimanja tujcev za prirodne lepote Jugoslavije so tudi slabe ceste in premajhna skrb za dvig gostinstva.

Proti koncu svojega govora je predsednik kritiziral tudi odnos do pisateljev, češ da si dovoljujejo preveč svobode. »Seveda nočemo soliti pameti književnikom,« je opomnil, »in jim določevati, kaj morajo pisati, nikomur pa ne bomo dovolili, da bi pisal nesmisel ter karikiraj in iznakaževal naše družbeno življenje.«

HUD POTRES

V južnoameriški republiki Kolumbiji se je v ponedeljek popoldne tresla zemlja v okolišju 400 tisoč kvadratnih milj okoli glavnega mesta Bogotà. Potres devete stopinje

Rado Bednarik svoj šestdesetletni rojstni dan.

Kulturnih sadov polna, a tudi bridkih ovinkov natrpna je življenjska pot našega jubilaranta. Učakal je dve svetovni vojni, begunstvo, štiri zapore, tri internacije. Če samo to dovolj pove, kako trnjeve so bile steze goriških kulturnikov med obema vojnama. Kljub težkemu življenju pa sme jubilarant zadovoljno gledati tudi na svoje uspehe.

Kot deček se je skoraj na čuden način rešil iz bombardirane Gorice, medtem ko je bila vsa njegova družina v begunstvu v južni Italiji. Doštudiral je v Ljubljani z odliko gimnazijo in filozofsko fakulteto; pomagal si je sam, tudi s sekanjem drv. Še kot študent je posegel v javno življenje. Bil je predsednik akademskega društva »Danice«, Podpornega društva ljubljanske univerze, soustanovitelj revije »Križa na gori«, Geografskega društva in drugih.

Po končanih študijah ga je skupina tedanjih goriških javnih delavcev poklicala na delo v Gorico. Več let je bil prefekt v Alojzijevišču, sourednik »Goriške Straže«, »Družine« in publikacij Mohorjeve družbe ter založbe »Sigma«. Predsedoval je pro-

(najhujši je po Mercallijevi lestvici potres 12 stopinj) je trajal dve minuti, nakar sta sledila še dva šibkejša sunka. Najhuje je prizadeto mesto Pereira, kjer se je zrušila velika tkalnica in je pokopala 200 delavk pod ruševinami. Mesto je napol porušeno. Podobna slika razdejanja se kaže tudi v sosecnem velikem mestu Manizales. Čuden slučaj je hotel, da se je porušila katedrala prav v tistem hipu, ko je šel mimo kolumbijski narodni pesnik Gonzales Ospina. Ubilo je njega in njegovo ženo. Vseh žrtev so našeli že štiristo. Tako hudega potresa ne pomnijo že dolgo let.

SOLSKI OBVESTILI

Ravnateljstvo višje industrijske strokovne šole v Trstu (Rojan, ul. Montorsino 8/III) sporoča, da se je že pričelo vpisovanje dijakov v 1., 2. in 3. razred za šolsko leto 1962/63. Dijaki se lahko vpišejo do 25. septembra.

Pri vpisu v 1. razred so potrebne naslednje listine: šolsko spričevalo 5. razreda osnovne šole, rojstni list, ki ga dobiš na občinskem uradu, in potrdilo o cepljenju proti kozam.

Ravnateljstvo hkrati opozarja dijake, da se jenski nižji tečajni izpiti in razredni popravni izpiti prične v ponedeljek, 3. septembra ob 8.30.

—0—

Na Državnem znanstvenem liceju s slovenskim učnim jezikom v Trstu, ki ima poleg razredov z znanstvenim učnim načrtom tudi popolne razrede s klasičnim učnim načrtom, je vpisovanje za šolsko leto 1962/63 vsak dan od 10. do 12. ure v tajništvo zavoda v ulici Lazzaretto vecchio 9/II, neprekinjeno do 25. septembra. Navodila za vpisovanje so razvidna na zavodovi oglasni deski.

Rado Bednarik - šestdesetletnik

Skoraj bi ne verjeli, če ne bi šolska izvestja tako kazala, da praznuje prav danes naš stanovski tovariš, goriški urednik našega lista in znani kulturni delavec ter književnik prof. čr.

svetnemu društvu »Mladika«, Prosvetni zvezi. Takrat je začel tudi književno delovati. Lepa je zbirka njegovih publikacij, okoli 17. in litografiranih učbenikov do Moderne zgodovine, ki je izšla letos. Ogromno pa je število njegovih člankov in razprav po različnih revijah in koledarjih. Podlistkov v obliki romanov je že za par knjig.

Priljubil se je tudi kot predavatelj po radiu. Ljudje še te nedelje prav radi poslušajo njegove zemljepisne in zgodovinske »Obiske po Goriškem«.

Omenili smo, da je Bednarikovo vsestransko kulturno in javno delo povzročilo, da so ga že leta 1927 začele preganjati fašistične oblasti. Kljub številni družini so ga vozili v internacije in zapore. Celu pred vojno sodišče je moral.

Ko je bil po vojni prost, je spet zastavil svoje delo pri različnih organizacijah, kot predavatelj in pisatelj.

Ne smemo pa pozabiti njegovih zaslug kot šolnika. Njegovo prizadevanje na tem polju znajo ceniti številni študentje, ki so šli skozi njegove roke, in tudi njegovi predstojniki. Že šestnajst let poučuje zemljepis, zgodovino in latinščino na višjih srednjih šolah v Gorici. Vrsto let je že v vodstvu stanovske organizacije naših šolnikov, Šolskega odbora in dijaških podpornih društev.

V teh vrsticah nikakor nismo izčrpali vsega jubilarantovega vsestranskega dela.

Goriški in tržaški Slovenci ter posebno njegovi znanci in sodelavci mu želimo, da bi še ohranil svežino svojih sil v prid ljudstvu, kateremu je doslej posvečal vse svoje moči!

Tržaškega

NSZ se je razpustila

V prostorih prosvetnega društva »I. Car-
kar« v ul. Montecchi v Trstu je bil v nede-
lje občni zbor Neodvisne socialistične zveze.
Njen tajnik Laurenti je prebral poročilo, ki
se je zaključilo s predlogom, naj se NSZ
razpusti. Po razpravi so zborovavci sprejeli
resolucijo, ki se med drugim takole glasi:
»Na podlagi poročila, ocenitve in končnih
predlogov izvršnega odbora NSZ ter ob
upoštevanju argumentov, ki so prišli do
izraza v razpravi na današnjem zborovanju,
se občni zbor zaveda svoje odgovornosti, in
v političnem prepričanju, da tudi sedaj rav-
na v splošnem interesu delavskega razreda
in da solidno prispeva k stvari delavcev
Trsta in dežele, ter v prepričanju, da je to
v skladu s težnjami po enotnosti delavskega
gibanja kot tudi da se s tem prispeva k
borbi za napredek delavstva in socializma,
sklene zaključiti svojo organizirano politi-
čno aktivnost in se zaradi tega Neodvisna
socialistična zveza razpusti.«

Končno resolucija vabi člane NSZ, naj se
vključijo »v eno ali drugo od dveh prole-
tarskih strank, t. j. v KPI ali PSI in naj
bodo v teh strankah zagovorniki nujnega
sodelovanja in enotne akcije vseh politič-
nih in sindikalnih organizacij delavcev.«

Prva vidnejša posledica tega sklepa bo,
da pri občinskih volitvah, ki bodo še to
jesen v tržaški občini, ne bo posegla v ve-
lilni boj lista, za katero so v ogromni veči-
ni glasovali Slovenci. Doslej še nismo mogli
tudi zvedeti, v katero politično skupino so
se vključili ali se bodo vključili vidnejši
predstavniki razpuščene politične organiza-
cije. NSZ je imela po enega svetovavca v
tržaškem občinskem in pokrajinskem svetu,
pet svetovavcev v zgornji občini, pet v
repentaborski občini in pet svetovavcev v
dolinskem občinskem svetu.

Zgonik:

RAZSIRITEV VODOVODNEGA OMREZJA

Znano je, da več hiš v Briščikih in tudi
Devinščini dobiva pitno vodo od železni-
škega vodovodnega omrežja. To pa je po-
manjkljivo, zaradi česar se dogaja, da mar-
sikateri gospodinjji zlasti v poletnem času
zmanjka voda. Zadeva pa je toliko bolj pe-
reča, če pomislimo, da v poletnem času
marsikje sploh nimajo vode za zalivanje.

Uprava Kraškega vodovodnega konzorcija
je zato predlagala občinski upravi, naj
poskrbi, da bo občini v okviru gospodar-
skih načrtov nakazana vsota denarja, ki je
potrebna, da se omrežje Kraškega vodovoda
razširi tudi na Briščike in Devinščino. Letos
nameravajo le delno izvesti predvidena de-
la, ker sta na razpolago le dva milijona lir.
Stvar pa se je v zadnjem času zataknila,
ker je Tehnični urad v Trstu, ki bi moral
pripraviti načrte in razpisati dražbo, skle-
nil, naj vse to izvede sam Konzorcij. Od
konzorcionalnega tehničnega urada v Nabre-
žini je sedaj odvisno, kdaj se bodo lahko
pričela ta nujno potrebna dela. Prizadeti
hišni gospodarji upajo, da bo omenjeni urad
čimprej izgotovil načrte, da bo lahko
Konzorcij kraškega vodovoda oddal dela
na dražbi.

Boršt:

NOVA ČLOVEŠKA ŽRTEV

Slikovita dolina Glinščice je v nedeljo
zahtevala novo človeško žrtev. Domačin
Rudolf Parovel je v nedeljo zvečer na neki
skali slučajno zagledal človeško truplo. Po-
zneje so policisti ugotovili, da gre za 39-
letnega Natala Stefanija iz Trsta. Kako je
nsrečnež zgubil življenje, še ni natančno
znano. Vsi znaki pa kažejo, da je Stefani
padel, ko je hotel po bližnjici priti do
kraja, kjer je bil pred časom zgrajen tako
imenovani »Belvedere«, ki je lepa razgledna
točka. Najbrž se je spotaknil, padel v 70 m
globok prepad in se ubil.

GOSPODARSKA KONJUNKTURA V JUNIJU

Industrijski produkcijski indeks v mese-
cu juniju je bil 235,3 (po osnovi 100 leta
1953), medtem ko je bil v juniju lanskega
leta 187. V prvih šestih mesecih je železar-
stvo zaznamovalo porast za 27,7% v litem
železu, 19,1% v ploščah in padec za 2,7% v
proizvodnji jekla.

Življenjski stroški pa so v juniju bili
71,69 v primeri z 71,06 v maju. V primerja-
vi z junijem leta 1961 pomeni porast za
7,2%. Od 73 živil se jih je 22 podražilo in
10 pocenilo. Od 83 vrst opreme, služnosti in
raznega blaga, so se 4 podražila in 1 poc-
nilo. 30. junija je bilo brezposelnih 8.947,
kar je za 342 manj kot prejšnji mesec. V
primerjavi s 30. junijem leta 1961 pomeni
padec brezposelnosti za 2.650 enot ali za
22,8%.

Sesljan:

NERAZUMLJIV UKREP

Turiste, ki prebivajo v številnih hotelih,
penzionih ter campingih v zahodnem delu
Sesljana, je zelo presenetilo dejstvo, da je
uprava devinske graščine pred kratkim iz-
nenada dala z bodečo žico zapreti pot, ki
so jo pešci uporabljali, da so v najkrajšem
času prišli iz tega predela Sesljana do mor-
ja. Gre za bližnjico - stopnišče - ki so jo že
desetletja uporabljali tudi domačini. Ta pot
pa je danes toliko bolj potrebna, ker po-
krajninska cesta, ki vodi k morju, ni samo
mного daljša, ampak zlasti ob nedeljah in
praznikih tudi smrtno nevarna za pešce.

Ukrep je nadalje naravnost nerazumljiv,
ker je znano, da so turisti, ki so se posluž-
vali te bližnjice, v ogromni večini hodili
tudi v kopalnice in restavracijo, ki je last
devinske graščine. Če se bližnjica ne bo
spet odprla, bo od tega imela škodo tudi
uprava graščine. Ne glede na to pa drži, da
je bil s tem ukrepom zadan precejšen uda-
rec razvoju tujskega prometa v Sesljanu.
Zato upamo, da bodo pristojna oblastva
čimprej uredila vprašanje tako, kot zahte-
vajo koristi skupnosti.

SOCIALISTI IN DEZELA

Tržaška socialistična stranka je pred dne-
vi priredila v Trstu zborovanje, na katerem
je poslanec Luzzatto govoril o bodoči deželi
Furlaniji-Juljski krajini. Med drugim je
dejal, da socialisti niso povsem zadovoljni
z besedilom posebnega statuta, ki ga je
odobrila poslanska zbornica, ker ni bil

sprejet predlog, naj se za Trst določi pro-
sta cona, in ker statut ne vsebuje natančnih
določil v korist slovenske manjšine.

Socialisti pa so kljub temu glasovali za
predloženi zakonski osnutek. Ravnali so se
torej po pravilu: raje slabšo deželo kot
nobene. O slovenski manjšini je dejal, da
bodo socialisti predložili parlamentu zakon-
ski osnutek, ki naj uredi določena vpraša-
nja, kot je na primer odprava določenih
fašističnih raznarodovalnih zakonov, ki so
še v veljavi.

KARDINAL TISSERANT V TRSTU

Zadnjo soboto je obiskal Trst kardinal
Tisserant, dekan kardinalskega zbora in
član francoske Akademije znanosti. Na že
lezniški postaji so ga sprejeli najvišji pred-
stavniki oblasti.

Visoki cerkveni dostojanstvenik se je ob
9. uri podal k novi cerkvi sv. Pija X., kjer
je maševal. Ob 12,30 je imel na škofiji ti-
skovno konferenco, med katero je pojasnil
najvažnejša vprašanja bodočega ekumen-
skega zbora. Popoldne je obiskal svetišče
v Starih Miljah in tržaške ladjedelnice.
Predsedoval je tudi seji vitezev svetega
groba. Zvečer se je vrnil v Rim.

IZREDEN OBISK

V zgodovini katoliške Cerkve se je prvič
zgodilo, da je prišel na obisk k papežu vt-
sok dostojanstvenik šintoistične vere. Sinto
je uradna Cerkev na Japonskem. Visoki
obiskovavec Mat Lubara se je poklonil Ja-
nezu XXIII. v Castelgandolfu. Izročil mu
je tudi dragoceno duhovniško oblačilo, ka-
kršno so nosili japonski cesarji kot najvišji
svečeniki svoje vere že pred 2000 leti. Po
avdijenci je Mat Lubara obiskal tudi bazi-
liko sv. Petra v Rimu. Pohvalno se je izrazil
o delovanju in ugledu katoliške Cerkve na
Japonskem.

Beneška Slovenija

ČEDAD

Staro mesto ali Čedad je že od nekdanj
slovel kot gospodarsko središče beneških
Slovencev in tudi onih iz kobariškega Ko-
ta. Danes je pa težko več govoriti o gospo-
darski privlačnosti mesta. Druge razmere,
premajhna skrb oblasti za dvig mesta, hi-
trejši promet, vse to je potisnilo v ozadje
pomen starodavnega mesteca.

Zadnja leta pa le skušajo zbuditi to
mesto ob Nadiži iz otopelosti, a ne s kaka-
mi gospodarskimi podvigi, marveč z veseli-
cami. Tudi nekaj, da pride kaj liric v me-
sto. Že nekaj let se trudi poseben turistični
odbor in prireja »Nočne festivale ob Nadi-
ži«. Letos so jih imeli zadnje tri dni v juli-
ju. Na sporedu so bile po večini varijetne
točke, popevke, plesi in umetni ognji. Ni
manjkalo tudi stojnic s pijačo in jedajo.
Živ-žav je bil zelo hrupen. Gospodarsko bi
pa rekli takole, da je bilo vse skupaj res
samo — umetni ogenj.

TIPANA

Vedno se pripeti kakšna nesreča po na-
ših cestah. To pot pa ni bil kriv kak ne-
previden in prenegel vozač, ampak popot-
nik sam. Iz avtobusa, ki je v soboto zjutraj
pripeljal potnike v vas, je izstopil 78-letni
upokojenec Jože Skujon. Ko je stopil na
tla, je po neprevidnosti tako nesrečno pa-
del, da si je zlomil nogo v kolku. Prepeljali

Ob Vinkovih zvokih

V nedeljo popoldne je bila lepo okrašena cerkev v prijaznem Kromberku tako natlačena, kot že dolgo ni bila. Domačini in okoličani, z obeh strani meje, so prihitali počastiti spomin skladatelja ob 15-letnici smrti in poslušati koncert njegovih pesmi.

Po blagoslovu je najprej škofijski delegat Simsič orisal z izklesanimi besedami podobno pokojnega Vinka Vodopivca, ki je vstala kot živa pred očmi poslušavcev. Kar začudili so se, ko je govornik povedal, da je Vodopivec obogatil zaklad slovenske glasbe z nad tisoč skladbami.

Po govoru se je oglasil s kora najprej kromberški pevski zbor pod vodstvom organista Alojza Pavlina. Spretno sestavljeni spored je povezoval in tolmačil g. Simsič. Najbolje je zbor zapel »Glej, o Marija« in božično »Na nebu«. Spremljava na orglah je bila nekoliko premočna. Kot drugi je nastopil solkanski zbor, ki ga vodi Jože Drekonja. Zapel je prav dobro pet pesmi. Posebno je poslušavcem ugajala majniška »V moji duši drhti«.

Daljši spored je dal pevski zbor iz Šempetra. Dobri so posebno moški glasovi in tenorist, ki nas je presenetil z liričnim glasom v skladbi »Krasna vseh devic Devica«. Gamila pa je vse zbrane zadnja nagrobница, kakor da jo je Vinko ubral sebi v slovo... Ob koncu eno uro trajajočega sporeda so zapeli združeni zbori še dve cerkveni himni, katerim se je pridružila vsa cerkev, da je z grička, kjer je naš slavček pastiroval, donelo po vsej župniji. Ves spored in vsa proslava sta se točno in po sporedu razvijala, za kar gre zasluga razen požrtvovalnim pevcem in njih dirigentom tudi škofijskemu delegatu in domačemu župniku p. Metodu.

Po koncertu pa še niso utihnili glasovi.

- Hanalska dolina

so ga v bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti več tednov, če se še kaj ne pritakne, kar pa nikakor ne želimo dobremu možaku.

BELA PEČ

V skriti in zeleni dolini pod belopeškimi jezери odmevajo že stoletja udarci kladiv ob nakovala. Kot v Kropi na Gorenjskem, tako so se tudi na tej strani naselili že v 16. stoletju žebeljarji in kovači. V Fužinah so kovali v prvi vrsti verige in razne vrste žic. Znane so bile tudi plenkače, ki so jih izvažali na Finsko. Po vojni je podjetje precej hiral. Zadnja leta se je pa pod novim vodstvom inž. Segreja živahno razvilo. Od jemavce za gozdarsko orodje je imelo po vsej severni Evropi.

V nedeljo so odprli novo, veliko jeklarno. Izdelovalo bo vse vrste verig, poleg že omenjenega orodja. Že prihodnje leto bo dobilo dela v belopeških jeklarnah nad 300 delavcev. Pri nedeljski otvoritvi so bili navzoči videmski nadškof, prefekt, predstavniki civilnih oblasti in gospodarskih organizacij.

Vodstvo podjetja je odlikovalo in nagradilo tudi stare in zaslužne delavce. Najstarejši delavec v jeklarni je Slovenec Jernej Kristanek, ki kuje že nad 40 let. Odlikovani je bil tudi delavec Lojze Smrekar. Popoldne je bila na širokih dvoriščih pod mogočnimi smrekami ljudska veselica, kjer so donele tudi slovenske pesmi.

Pevski zbori so se oglašali pod drevesi pred cerkvijo, zdaj na tem koncu, zdaj na onem kot na pravi pevski tekmi. Domačini so navdušeno ploskali tudi gostom, fantom iz Pevme in Oslavja, ki so pod Fracetovimi zamahi zapeli »Vrskajo na vasi...« in še druge.

Pod večer je bilo razpoloženje okrog cerkve že kakor na ljudskem taboru. Domača dekleta so pod budnim nadzorstvom gostoljubnega župnika kar na trati postregle pevcem in gostom z domačo kapljico in prigrizkom. Noč je že užigala zvezde in še so donele Vinkove pesmi kot njegovo dragoceno in nepozabno izročilo svojemu ljudstvu.

VALERISCE

Zrano rodbino Štekarjevih na Valerišču je zopet zadel hud udarec. V nedeljo zjutraj je umrla gospodinja Felicita. Učakala je visoko starost 85 let in bi gotovo še dalje podpirala štiri vogle pri hiši, če si ne bi bila pred dobrim mesecem zlomila noge. Morali so jo prepeljati v goriško bolnišnico, kjer so ji dali nogo v mavec. S svojo žilavo naravo je premagala prvo nevarnost in so jo zato že prepeljali domov. Napadla pa jo je pljučnica, kateri je podlegla. Pokopali so jo v ponedeljek. Velika udeležba pogrebcev je pokazala, kako so ljudje cenili zavedno in delovno Štekarjevo mater. Vsej družini in sorodstvu izrekamo naše sožalje ob hudi izgubi!

TRŽIČ

V Tržiču je izšla iz vrst obrtnikov kristolna pobuda za osnovo »Obrtne zadruga goriške pokrajine«. Zadruga bo imela namen združevati obrtnike vseh vrst ter jim moralno in gmotno pomagati v vseh njihovih potrebah. Skrbela bo za socialno za varovanje svojih članov in za vsestransko gospodarsko okrepitev njihovih podjetij. Organizirala bo tudi razprodajo njih proizvodov in prirejala vzorčne razstave obrtnih izdelkov.

Pobudniki upajo, da bo njih zamisel nalletela na razumevanje pri vseh obrtnikih v pokrajini.

PODGORA

Svoje dni je v Podgori kaj lepo odmevalo cerkveno in svetno petje. Naši fantje in dekleta so sloveli kot dobri pevci. Se bi lahko zapeli in tudi znajo, kot smo jih slišali zadnjič pred Županovo hišo. Prav takrat je temu in onemu prišlo na misel, čemu je naša pesem prav pri nas tako zamrla. Malo pobude bi bilo potrebno, saj pevovodjo imamo. Stari in mladi pevci in pevke bi se morali z dobro voljo zbrati okoli njega in oživeti zbor, ki je nekaj tako slovel. Lepa domača pesem bi nas budila in krepila!

Po pobočjih Kalvarije se še vedno najdejo nerazpočene granate. Prav pred nekaj dnevi so otroci našli eno v Grojni. K sreči so bili tako pametni in previdni, da so brž obvestili orožnike, ki so poskrbeli, da so nevarni naboj razstrelili.

LEP IZLET

Goriško planinsko društvo je priredilo v nedeljo prav lep izlet v romantično dolino

Iz Goriške

Lepenje. Okoli 45 udeležencev, med temi tudi nekaj Furlanov, se je pripeljalo do Jugove kočice. Tam so se ustavili in v prijetnem hladu so potekale urice med nabiranjem ciklamnov in ob poskočni pesmi. Prijatelj iz Podgore je nategoval harmoniko, da je tudi mladi svet prišel do svojega. Trdnejši gorohodci so jo pa udarili do Krnskih jezer. Popoldne se je vsa družba ustavila še v Bovcu. Čas je le prehitro mineval v prijateljskem vzdušju. Izletniki so se vsi zadovoljni vrnili okrog polenajstih v Gorico.

PRIDNI DIJAKI

V torek popoldne so v sejni dvorani pokrajinskega sveta razdelili štipendije marljivim dijakom, ki študirajo na kmetijskih šolah. Pri razdelitvi so bili navzoči poleg predsednika pokrajine in šolskega skrbnika tudi starši dijakov in oba slovenska pokrajinska svetovavca.

Prvo nagrado je prejel že drugič v znesku 200 tisoč lir dijak Mirko Primožič z Oslavja. Studiral je na slovenskih srednjih šolah v Gorici. Letos je z uspehom končal tretji letnik poljedelske fakultete v Padovi.

ZA TURIZEM

Prejšnji teden si je razdelilo vodstvo turističnega urada »Pro loco« odborniške funkcije. Za predsednika je izvoljen prof. Scarel, ki je štiri leta vodil turistični urad v Gradežu. Odbor je izdelal glavne smernice za dvig goriškega turizma. Ustavil se je predvsem na dveh točkah, to sta semenj svetega Andreja in goriški grad. Glede prve točke se ne da kaj dosti narediti. V deževni pozni jeseni pač ne bo semenj privlačil dosti več tujih izletnikov. Semenj je imel že v starodavnih časih svoj pomen, kot gospodarsko središče za izmenjavo proizvodnje in pridelkov s kmečkim zaledjem. Danes je postal le zabavišče za mesto in bližnjo okolico.

Pač pa se da dvigniti pomen goriškega gradu kot privlačne točke za poletne obiskovavce. V Trstu so v tem pogledu že marsikaj naredili. Kulturne prireditve, različni odrski nastopi, koncerti privabljajo vsako leto na stotine tujcev na grad svetega Justa. Nekaj podobnega nameravajo narediti tudi v Gorici. Veliki prostor na »dvorišču milice« je prav pripraven za kaj podobnega. V notranjosti gradu, v spodnjih prostorih, se bo po nameravanih načrtih odprla restavracija s tipičnimi goriškimi vini.

STANDREŽ

Nekdanji Standrež bo kmalu utonil v morju novih hiš, ki rastejo kot gobe po dežju okoli starega središča. V soboto popoldne so slovesno odprli še tri nove, velike stanovanjske hiše v ulici sv. Mihaela. Stavbe imajo 24 stanovanj s štirimi ali tremi sobami, kuhinjo in vsemi pritklinami. Gradila jih je država v sklopu UNRA - hiš. Stroški presegajo 63 milijonov lir.

Stanovanja so namenjena za družine istrskih beguncev. Za najemnino bodo plačevali po štiri tisoč lir mesečno in za štiriosobno stanovanje samo pet tisoč lir. Domačini seveda niso deležni takšnih ugodnosti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovenci in mecenstvo

Malok itera stvar tako jasno razodeva, kako brezbrizni postajamo Slovenci do svoje kulture in narodne usode, kot dejstvo, da skoro ne poznamo več mecenstva. Ta beseda je sploh že skoro izginila iz žive rabe in v slovenskem tisku je že dolgo nismo zasledili. Zadnja slovenska publikacija, v kateri jo še najdemo, je nova izdaja slovenskega pravopisa. V današnji govorjeni in knjižni slovenščini pa je gotovo postala ena najbolj redkih besed.

V tujem tisku redno beremo o mecenih, ki so podarili večje vsote v kulturne in znanstvene namene. Marsikatera univerza in znanstvena akademija ali umetnostna galerija v svetu se zdržuje samo z darovi mecenov. Bogataši poklonijo od časa do časa, zlasti ob priložnosti kakega družinskega praznika ali obletnice, pa tudi v spomin dragega pokojnika, tej ali oni kulturni ustanovi večjo vsoto v njene namene. Nekateri v oporoki zapustijo kulturnim in znanstvenim ustanovam velike vsote, ki tem omogočajo plodno in za ves narod ali za vse človeštvo koristno delo.

Tudi pri Slovencih je bilo nekdanj mecenstvo precej razširjeno. Marsikatera slovenska kulturna ustanova je lahko pred prvo svetovno vojno živahno in koristno delovala prav zaradi takih mecenov. Tudi pri Slovencih je bilo nekdanj mecenstvo precej razširjeno. Marsikatera slovenska kulturna ustanova je lahko pred prvo svetovno vojno živahno in koristno delovala prav zaradi takih mecenov. Tudi pri Slovencih je bilo nekdanj mecenstvo precej razširjeno. Marsikatera slovenska kulturna ustanova je lahko pred prvo svetovno vojno živahno in koristno delovala prav zaradi takih mecenov. Tudi pri Slovencih je bilo nekdanj mecenstvo precej razširjeno. Marsikatera slovenska kulturna ustanova je lahko pred prvo svetovno vojno živahno in koristno delovala prav zaradi takih mecenov.

In to je ravno čudno. Kajti med nami so bogati ljudje, so bogati Slovenci. Marsikateri slovenski podjetnik ali trgovec v Trstu ima lepe denarje v banki, za slovenski tisk ali druge slovenske kulturne potrebe pa ne da niti lire, čeprav se kdaj pa kdaj kak posebno vnet kulturni delavec opogumi in stopi k njemu. Razgovor s takim človekom pa je mrzla prha zanj in prav čudež je, da po njem ne izgubi vsega svojega idealizma. Tako pripovedujejo o nekem tržaškem podjetniku, ki splošno velja za Slovenca in je baje celo včlanjen v neki slovenski organizaciji, da sploh ni hotel slovensko govoriti z nekim takim idealistom, ki je stopil k njemu, da bi ga naprosil za pomoč neki važni slovenski kulturni ustanovi. Z njim je ravnal poniževalno, kot da ima pred seboj navadnega prosjaka. Zabrulsi mu je v obraz, da ga sploh ne pozna, čeprav je tisti človek splošno znan in cenjen v vsej slovenski javnosti v zamejstvu in menda ni nobene stare žene ali otroka, ki bi ne poznala njegovega imena in njegove pomembne vloge v tukajšnjem slovenskem kulturnem življenju. In mu seveda tudi nič ni dal. Isti podjetnik pa je prav tiste dni razdelil nekaj milijonov — italijanskim ustanovam, katerim mecenov ne manjka. Morda zato, da bi se komu hlapčevsko prikupil. Kljub diskretnosti kulturnega delavca, ki ga je obiskal, se je zadeva le razvedela in vzbudila v poštenih Slovencih ogorčenje in obsodbo. S tem ni rečeno, da tiste italijanske ustanove niso potrebne pomoči, toda Slovincem bi morali biti najbližje slovenske ustanove.

Ta primer je tipičen za naše razmere. Namesto da bi naši finančno krepkejši možje smatrali ne le za svojo dolžnost, ampak tudi za svojo čast (in mecenstvo zares prinaša čast), da bi kaj darovali za slovensko kulturo, se rajši umažejo pred slovensko javnostjo, čeprav gre dejansko za vsote, ki so več kot malenkost v primeri s tistim, kar imajo v bankah in zemljiščih in do česar so jim v veliki meri pripomogli tudi njihovi slovenski kupci.

Mož, ki nekaj velja v javnosti, zlasti v gospodarskem pogledu, bi moral imeti nekaj zdrave težnje, da si zagotovi tudi splošno spoštovanje in trajen spomin v slovenski kulturni zgodovini, da bodo še zanamci s spoštovanjem izgovarjali in brali njegovo ime, kot beremo danes imena nekdanjih mecenov iz Vodnikovih, Prešernovih in še poznej-

ših časov. Tak trajen ugled tudi pri generacijah, ki bodo prišle za nami, si lahko pridobi premožen slovenski človek s svojo darežljivostjo do kulturnih ustanov in to do slovenskih kulturnih ustanov. Če daruje za tuje ustanove, ne bo to nikjer upoštevano in nikjer se ga ne bodo zanamci s hvaležnostjo spominjali, ker njegovi prispevki izginejo med tistimi, kar dajejo veliki mecen drugi naroda. Slovenska kultura je manj zahtevna, a bolj hvaležna. Samo naš narod lahko zagotovi takemu mecenu trajno dobro ime, da bodo še njegovi potomci ponosni nanj in bo odpadlo še tudi zanje nekaj njegovega ugleda.

Tako razmerje do mecenstva in do slovenske kulture, kot ga je pokazal omenjeni bogataš v Trstu, pa dokazuje le, da je tisti človek ne samo slab Slovenec in neolikan, ampak tudi primitivec in ne-inteligenten, ker se umaže pred javnostjo zaradi vsotice, ki ne pomeni zanj nikake žrtve. Poleg vseh drugih nesreč imamo Slovenci še to smolo, da imamo preveč takih primitivcev med denarnimi ljudmi. Upamo pa, da vendarle niso vsi taki.

E. Z.

—0—

„Dr. Živago“ v Rusiji

Pet sovjetskih pisateljev in časnikarjev, ki so na obisku na Švedskem, vztraja pri trditvi, da bodo sovjetske oblasti še letos dovolile objavo Pasternakovega romana »Dr. Živago«. Kot znano, so v Rusiji to trditve zanikali in neverjetna se zdi tudi Iliji Ehrenburgu, ki je bil v dobrih odnosih s Pasternakom. Pisatelji, ki so zdaj na Švedskem, pravijo, da Ilija Ehrenburg in drugi, ki so zanikali njihovo vest, pač niso poučeni o zadevi, medtem ko je njim dobro znano, da so na nekem sestanku sovjetskih založb govorili o izdaji Pasternakovega romana »Dr. Živago«. Resničnost vesti o objavi romana naglašata zlasti pisatelja Gribašev in Popovkin. Značilno je, da sta naznanila objavo romana »Dr. Živago« na tiskovni konferenci, ki so jo imeli sovjetski pisatelji v prostorih sovjetskega veleposlaništva v Stockholmu.

PRAZGODOVINSKE NAJDBE V TRSTU

Na področju Aquilinie v Trstu so odkrili pred kratkim ostanke iz prazgodovinske dobe. Strokovnjaki zavoda za varstvo starin so mnenja, da je mnogo ostankov prav pod tovarniškimi poslopji Aquile. Verjetno je stala nekdanj na tistem kraju neka rimska vila. Ko so kopal v bližini, da bi naleteli na razvaline te vile, pri čemer so res naleteli na ostanke zidov iz rimskega časa in srednjega veka, so našli tudi pepel in črepinje iz prazgodovinske dobe. Končno so naleteli tudi na prazgodovinsko ognjišče in na dobro ohranjene keramike ter na sekirico iz kamna. To je drugič, da so na področju tržaškega mesta naleteli na ostanke iz prazgodovinske dobe.

Proč z ljubeznijo, živel traktor!

Moskovska »Literaturnaja Gazeta« grmi v eni od svojih zadnjih števil proti tako imenovanim »ženskim romanom«, v katerih je govora le o ljubezni. Članek komentatorja ima značilen naslov »Eva, ki je pokusila jabolko«. Ogorčenost socialističnega kritika se je to pot obrnila proti romanu Vere Šubakove z naslovom »Hočem biti srečna«. Že naslov je po mnenju kritika izzivalen, saj mora menda biti v socialistični deželi vsakdo srečen.

Toda literarna revija ugotavlja še hujše dejstvo, ko pravi: »Take zgodbe pišejo pogosto tudi moške. In junaki teh zgodb imajo tudi romantična in neproletarska imena, kot so Lera, Julija, Vadim in Leonid. In kritik ugotavlja, da govorijo ti junaki mnogo o svojih čustvih, stokajo, se strastno poljubujejo itd. Kritik omenjenega romana je dalje odkril, da je silna ljubezen pri takih ljudeh v romanu neka vrsta izravnava za pomanjkanje delovne navdušenosti v tovarni, na kolhozih in laboratorijih. V romanu »Hočem biti srečna« je po besedah kritika glavna stvar ljubezen, vsa gibalna sila je le ljubezen. Kritik zaključuje svojo grajo s pozivom, da je treba s takim sentimentalizmom končno že enkrat pomesti.

Kratke kulturne vesti

• Slavni sovjetski pianist Svjatoslav Richter bo prišel na gostovanje v Italijo, gostoval pa bo tudi v Veliki Britaniji in Franciji. Najprej bo nastopil na glasbenem festivalu v Edinburgu, nato pa bo na Dunaju igral z registracijo na plošče prvi koncert Čajkovskega. Oktobra bo gostoval v Italiji in nato v Parizu.

• Tajnik Smithsonianke ustanove, Leonard Carmichael, je v nekem govoru na Harvardski univerzi dejal, da ustanovijo v Združenih državah vsake štiri dni nov muzej. Ena od glavnih pobudnic na tem področju je Smithsonianka ustanova sama, ki je poleg svojih slavnih umetnostnih galerij te dni ustanovila nov Muzej za zgodovino in tehnologijo, za katerega je potrošila 36 milijonov dolarjev.

• V kliniki v Meranu je pred kratkim umrl po dolgi bolezn glasbenik Alfredo Sangiorgi, bivši profesor za kompozicijo na konservatoriju v Bocnu. Zložil je opere »La Pardaña«, »San Giovanni Decollato« in »La nuova colonia«. Slednja še ni bila uprizorjena.

—0—

Kongres za krščansko arheologijo

V Ravenni bo od 23. do 28. septembra šesti mednarodni kongres za krščansko arheologijo. V Vatikanu je bila pred nedavnim o tem tiskovna konferenca v uredniških prostorih dnevnika »Osservatore romano«. Na tiskovni konferenci sta prof. Enrico Josi, nadzornik papeške komisije za cerkveno arheologijo, in msgr. John Manthey, tajnik kongresa, orisala italijanskim in tujim časnikarjem njegov delovni program. Značilnost tega kongresa bo v tem, da na njem ne bodo obravnavali neke določene teme, ampak bodo lahko predavatelji razpravljali glede na bližnji vesoljni cerkveni zbor o najrazličnejših zadevah nekdanjega krščanskega sveta. Kongresa se bodo udeležili delegati 80 arheoloških zavodov iz raznih držav, med njimi tudi protestantje in Judje. Zaključil se bo s slovesno pontifikalno mašo v cerkvi Sant Apollinare Nuovo. V štirih dneh bo podanih 13 predavanj, 30 informativnih predavanj in 16 poročil. Za to priložnost bo izdal Vatikan posebne znamke.

Morda pa zato, ker je bil Jud?

Mesto Würzburg je po dramatični diskusiji v mestnem občinskem svetu odklonilo predlog, po katerem naj bi počastili leta 1961 v Münchenu umrlega pisatelja Leonharda Franka, ki bi postal letos 80 let star, s tem da bi imenovali po njem cesto v mestu. Čeprav se je za predlog krepko zavzela nemška socialdemokratska stranka, ki je opozarjala, da je leta 1957 zahodnonemški zvezni predsednik odlikoval Franka z velikim križem za zasluge, se je večina občinskega sveta postavila na stališče, da ne gre počastiti spomin Franka, ker je ta sprejel častni doktorat vzhodnoberlinske Humboldtove univerze. Govornik večine je dejal, da bi taka počastitev moža, ki se je dal slaviti od komunističnega režima, moralno podprla režim sovjetske cone in to vrhu tega še v času berlinskega zidu.

RIMSKA OPERA V KOPRU IN PIRANU

V soboto, 11. t. m. zvečer bo ansambel rimske Opere uprizoril na glavnem trgu v Kopru Puccinijevo opero »Tosca«. Naslednji dan pa bo gostoval v Piranu z opero »Lucija Lamermoorska«. Ansambel bo štel 120 umetnikov. Naznanilo o njegovem gostovanju je vzbudilo med domačim prebivalstvom in turisti, ki tam letujejo, izredno zanimanje. Gostovanje organizira zavod za prireditve na pobudo italijanskega generalnega konzula v Kopru. Predstavi bosta spadali v okvir kulturne izmenjave med Italijo in Jugoslavijo.

Državno gledališče v Londonu

Britanska vlada in londonski občinski svet sta objavila sporočilo, da sta se načelno sporazumela o ustanovitvi državnega gledališča, ki ga bodo zgradili v bližini Parlamenta ob Temzi. Vlada je že leta 1949 določila v ta namen milijon funtov, londonska mestna občina pa bo iz svojega proračuna dodala še 1.300.000 funtov šterlingov. V sestav tega gledališča bodo vključili tudi slovti »Old Vic«. Računajo, da bo novo gledališče dograjeno do leta 1964, ko bodo proslavljali 400-letnico Shakespeareovega rojstva. Doslej Velika Britanija kljub bogatim gledališkimi tradicijam ni imela svojega osrednjega državnega gledališča.

GOSPODARSTVO

Vinogradništvo v južni Franciji

Pred kratkim me je pot slučajno peljala skozi tiste južno-francoske pokrajine, kjer je vinogradništvo najbolj razširjeno, predvsem pa skozi departament Hérault, ki je na vinogradih najbogatejši, saj presega njegov letni pridelek trikratni jugoslovanski vinski pridelek ali nad 15 milijonov hl. Imel sem premalo časa in zato ni bilo prilike, da bi proučil vinogradništvo v njegovih podrobnostih. Samo enkrat sem stopil v neki vinograd za par minut, sicer pa so bili vsi vinogradniki enaki.

Najbolj zanimiva značilnost tega vinogradništva je oblika trte, ki so vzgojene kot pritlikava drevesca. Mlado cepljeno trto vsadijo tako kot pri nas. Prvo leto jim pritaknejo okoli $\frac{1}{2}$ m visok količek, na katerega privežejo mladje. Predvsem pazijo, da z obrezovanjem in odščipavanjem že v prvem letu dobijo močan poganjek, katerega speljejo navpično ob količku. Pri naslednjem obrezovanju skrajšajo poganjek na kaj izpod $\frac{1}{2}$ m. Drugo leto odstranijo vse morebitne poganjke razen zgornjih dveh, kakšenkrat treh. V tem letu se že pokaže kakšen redek grozdček. Trta je privezana h količku, vse dokler si ne okrepi stebel-debelca. Konec drugega leta skrčijo oba poganjka (ali tri) na 3 do 4 oči, tako da je obrezana trta visoka približno $\frac{1}{2}$ m. Če se je stebelce razvilo že v debelce, odstranijo količek in od tedaj naprej ni blizu teh trt nobenega lesa, nobene žice, nič se ne priveže. Trta raste kot nizkodebelno drevesce, kateremu se na približno $\frac{1}{2}$ m visokem debelcu razvija glava, iz katere štrlijo palčniki, če je obrezana. Palčniki imajo navadno po 3 oči, število palčnikov pa je odvisno od zdravja in jakosti trte. Vprašanje obrezovanja ni enostavno in mora obrezovavec dobro poznati ustroj in življenje trte. Zato pa je obrezovanje pri tem načinu vzgoje najvažnejše.

Vse od Nice pa čez Montpellier, Narbonne, Carcaçonne do Toulouza sploh ni opaziti drugače vzgojenih trt. In ta način vzgoje je že zelo star, a zelo primeren za današnje čase, ko je hudo pomanjkanje delovnih sil, v Franciji najbrž še bolj kot v drugih državah. Saj je znano, da hoče Francoz živeti od rente in zato gleda, da to na kakšen način doseže, potem pa gre živeti v mesto. V te vinorodne kraje pa se naseljujejo Italijani, a danes bolj poredkoma kot v letih pred drugo svetovno vojno. V vsej južni Franciji je na tisoče in deset tisoče italijanskih naseljencev.

Drevesna oblika trte mora imeti svoj razlog obstoja. Glavni razlog bo skoraj gotovo ta, da se na ta način omogoči trtoreja v predelih, ki so hudo podvrženi suši. Nizke trte s svojim zelenjem zaščitijo tla, da se tako ne izsušijo. Trte so namreč zelo goste nasajene, večinoma m x m. V začetku julija so bili vinogradi čisti, to se pravi brez vsakega plevla in kot da bi bili prav pred kratkim okopani.

Vinograde seveda obdelujejo s stroji. Uporabljajo kultivatorje za okopavanje, motorne škropilnice in žveplalnice. Vinogradi

imajo večinoma kvadratno ali pravokotno obliko, trte so sajene v vrstah v vse smeri in ko so obrezane, jih je prav lahko okopati s stroji. V vinogradih ni nikjer kakšne smokve ali breskve ali kakšnega drugega sadnega drevesa, kot je to pri nas: vinogradi so za trte in samo za trte.

Kakšne sorte imajo tam, ne vem razen tega, da so črne. Kakšen je pridelek na teh trtah? Kolikor mi je bilo mogoče videti, so bile trte dobro obložene, vendar navidezno ne tako, da bi bil mogoč hektarski donos nad 100 hl vina. Na splošno so bile trte zdrave, vendar sem opazil na par krajih bledikaste opase sredi vinogradov, a zaradi razdalje nisem mogel ugotoviti, ali je to odvisno od bledice ali od divjanja peronospore.

Francoski vinogradniki imajo mnogo vinarskih zadrug, pa tudi združenih organizacij za skupno obdelovanje vinogradov. Ob priliki bom vse podrobneje proučil.

Ing. J. R.

Oidij je hudo nastopil

tu in tam, kar je posledica tudi vročine ali ker so bile trte premalo zavarovane pred to boleznijo. Za zdravljenje bolnega grozdja in za nadaljnjo zaščito pred oidijem, je najbolj priporočljivo, če trte in grozdje naskropite s KARATHANE. 100 gramov prahu raztopite v 100 litrih vode, potem pa škropite. Med to škropivo lahko primešate istočasno zaščitna sredstva proti peronospori (aspor, modra galica) in proti kiseljaku ali grozdnemu črvu (Panam), ki bo s svojim drugim rodnom najbrž prav v kratkem nastopil, na vsak način še avgusta meseca.

Pokopališča avtomobilov

Tako jih imenujejo, a niso pokopališča, ker ni nič pokopanega, pač pa zavrženega. Ko je stroj tako pokvarjen, da se ga ne izplača popravljati, ga zapeljejo na kakšen kraj blizu ceste, ki je — če bi bilo vse v reču — določen od občine. Nekdo odloži tam svoj stari avto, drugi kaj podobnega, tretji kmetijski traktor, pripeljejo tja tudi stare avtobuse in vse mogoče, tako da se v bližini večjega mesta z leti nabere vse polno vozil, ki jih nihče noče niti v dar. — Ko se občinskim oblastem dozdeva, da je to ro potije dovolj, pošljejo ognjegasce, da napravijo velikanski kres. Kar je zgorljivega, naj zgori, kovine ostanejo. Ko je vse zgorelo, pripeljejo ognjegasce veliko stiskalnico, v katero zmečejo vse preostale kovinske dele. Stiskalnica stiska v kocke, kot da bi stiskala pšenično slamo ali seno. Te kocke romajo v topilnice kovin, kjer že rabljene kovine pomladijo in zopet uporabljajo za nove stroje.

Čitali smo o takih pokopališčih v Ameriki, nismo pa vedeli, da jih je vse polno tudi v Evropi. V Franciji jih je vse polno, pri kakšnem večjem mestu tudi več kot eno. Najbrž so tudi kje v Italiji in tudi v drugih zapadno-evropskih državah.

ZIVINOREJA JE TEMELJ NASEGA KMEIJSTVA

zaradi česar bi se živinorejec moral danes vprašati, kako je z njegovimi zalogami krme in kakšni so izgledi.

Ali ne bi kazalo poskrbeti za kakšno travuljo, ki bi lahko dala znatne količine sveže krme še pred zimo? Mielmais ali sladka krmna koruza je zelo priporočljiva travulja. Tudi hibridna krmna koruza lahko daje visoke pridelke. Ni treba sejati navadnega pičnika, to je navadne koruze za krmo, če pa imamo druge sorte, ki dajo mnogo višje pridelke.

Zaenkrat so na mestu predvsem krmne koruze, drugič bomo pa omenili druge travulje.

MLEKARSTVO NA ISLANDU

»Gulfstream« (golfski topli tok) obliva otok Island od treh strani in zato tam ni tako nizka toplota, kot bi se mislilo. Res je, da je v notranjosti zaradi ledenikov mraz, a na obali zraste obilo trave, ki omogoči preživitev mnogih čred ovc in nekaj nad 50.000 goved. Približno polovica krav je pod stalno kontrolo in daje letno po okoli 3.300 kg mleka s 3,85% toščice. Stevilne so združne organizacije, ki so vse včlanjene v eni sami državni zvezi: Od te zveze so odvisne vse mlekarne, mesnice, hladilnice, ladje za blagovni prevoz, ribiške ladje, ladje - cisterne in vsi obrati za predelovanje rib.

Vsa vzrejališča in vsi hlevi imajo zdravo živino in ne poznajo ne jetike ne bruceloze. Država — Island je samostojna — podpira živinorejce v taki meri, da se prodaja mleko po ceni, ki je za $\frac{1}{4}$ nižja od lastne — proizvodnje. Islansko prebivalstvo drži svetovni rekord glede porabe mleka na osebo: en liter na dan in glavo.

Izdelujejo tudi maslo in sir, predvsem posebno vrsto sira, tako imenovano skyr. Ta ima zelo kisel okus, uživajo ga pa v svežem stanju s sladkorjem, mlekom in smetano. Dajejo ga celo dojenčkom.

Pravijo in trdijo, da je 17% ali 45.000 italijanskih traktorjev že starih nad 10 let in da spadajo na taka pokopališča. Vse pa kaže, da pričakujejo lastniki poseben zakon, ki bo naložil državi večji del stroškov za obnovo kmetijskih strojev.

—0—

PLAČEVANJE MLEKA PO MAŠČOBI

Italijansko strokovno časopisje se zelo zavzema, da bi mlekarske zadrugе in mlečna industrija plačevale mleko po maščobi in pišejo o tem, kot o nekakšni novosti, ki je malo kje znana. Kdor pa vzame v roke »Gospodarski list«, ki ga je izdajala Zadruga zveza v Gorici, dokler niso fašisti vsega uničili, bo ugotovil, da so mlekarske zadrugе v okolici Cerkna, Idrije in tudi Sv. Lucije že takrat, to je pred 35 leti plačevale mleko po maščobi. Še bolj pošteno bi bilo plačevati mleko po vsebini maščobe in beljakovin, a žal do sedaj še ni nobenega praktičnega načina za hitro ugotovitev beljakovin, to je sirmine, medtem ko imamo priprave za ugotovitev maščobe. Plačevanje mleka po maščobi ima za posledico, da se v dotičnih okoliših mlekarnam izročno mleko zelo zboljša.

Peta usode

21.

R. B.

»Tvoj oče ve za najino poznanstvo? Si mu morda kaj pravila o tem?«

»Seveda, Rajko. Omenila sem mu, da se štejem za tvojo zaročenko. Čemu bi ne smela?« je vprašala in se je tesneje privila k njemu. »Ti si zame vse. Mislim, da sva kar ustvarjena drug za drugega. Pravzaprav so že pota usode naju združila.« Utihnila je, pa spet nadaljevala svoje čebljanje. »Se še spominjaš tiste povodnji in kako si me rešil? Zato sem hotela, da vedo za najino poznanstvo tudi moji starši in prav zato sem te takrat tudi peljala k nam.«

Rajko se je samo nasmehnil. V tem trenutku ni bil zmožen ničesar pripomniti, ker so njegove misli zopet hitele k Dragici. Iskale so dekle, katero je kljub čudnim dogodkom še vedno ljubil iz vsega srca. Premišljal je, kako je prišlo do njenega bega z doma — zaradi njega?

»Čemu si spet tako zamišljen, Rajko?« ga je zbudila Ani iz njegovih misli.

»Sam ne vem,« se je izmikal s točnim odgovorom. »Povedal sem ti že, da je socialna razlika med tabo in mano prevelika. Tvoj oče je splošno znan tovarnar...«

»Čakaj, da malo popravim,« mu je padla v besedo. »On ni moj oče, marveč šele očim. Kako bo z menoj...« Skomignila je z rameni.

»Pravzaprav pa me ne briga. Očka bo skrbel zame, to vem gotovo. Danes zjutraj pa mi je mama povedala še to, da me namerava pohčeriti. Toda to le mimogrede, da ne boš mislil, da je med nama tako velika razlika. Sicer pa kaj pridejo v poštev socialne razlike, če dva čutita, da spadata skupaj? Čustva premostijo vse.«

Rajko je stisnil ustnice. Kaj naj odgovori na njeno modrovanje? O Dragici in svoji veliki ljubezni do nje pač ni mogel pripovedovati temu lepemu in trmastemu dekletu.

»Menda nisi jezen, ker sem očku odkrila, da si moj fant?«

Rajko se je spet prisiljeno nasmejal. »Ne, ne, nikakor ne,« je brž odgovoril, ker mu ni nič pametnejšega prišlo na misel.

»Vedela sem to, dragi Rajko,« je dekle vse veselo odgovorilo. »Odkar sva se prvič videla, mi je reklo srce, da boš moj.«

Čuden nasmeh mu je legel na ustna. »Včasih nas pa tudi čustva varajo, Ani. Hipni občutki še niso dovolj, da se dva mlada človeka zavežeta za vse življenje.«

Govoril je zelo resno in še vedno z mislijo pri Dragici. Zanj je bilo njegovo srce, z njo bi brez pomisleka stopil pred oltar. Obenem si je prigovarjal, da je sleherna misel nanjo brezupna, ker ga pač ne mara in je prav zaradi njega zbežala z doma. Čutil je, da ne sme kar tako brezsrčno odbiti Anine ljubezni, ko ga Dragica ne mara več.

»Ah, Rajko, ti vzameš vse pretežko,« se je spet oglasila Ani z zvonkim glasom: »Poglej, tamle je prijeten gostilniški vrt. Na prostem se vrtijo. Tudi jaz bi se rada. Saj mi izpolniš to željo, ne?«

Prisiljeno se je nasmehnil: »Seveda, Ani.« Pogledal jo je po strani in spet spraševal samega sebe, čemu misli venomer samo na Dragico. Ljubi jo še vedno, a ona ga je zavrnila. Svoboden je torej, da si izbere drugo. Prav tu se mu nudi priložnost. Ani je zala in obenem pastorka bogatega tovarnarja.

»Kako si prijazen, Rajko,« se je Ani privila k njemu kot mucka. »Poglej tam v kotu je še prosta miza. Plesna plošča je tudi poleg.«

On se je samo smehljil, ker ni vedel, kaj bi zinil. Imel pa je občutek, da ga nekdo ostro opazuje. Pogledal je v tisto smer in je ugledal oči neznanе gospodične, ki je sedela pri mizi z mladim gospodom. Od časa do časa se je ozrla k njuni mizi. Bržkone je vse skupaj samo gol slučaj. Mladi pari se pač radi ogledujejo.

Tista gospodična je pa dobro poznala

Ani. Bila je Delica Vrbnik, ki je bila tovarišica Dragice v pisarne. Ze dolgo let je bila uslužbena v Lipičevih tovarnah in je dobro poznala gospodarjevo hčerko. Rajka pa še ne. Neverjetno jo je pa zanimalo, da vidi Ani v družbi z nepoznanim mladeničem.

Nehote se je vprašala, ali ne gre za kako bližnjo zaroko. V tem mnenju jo je še bolj potrdila Ani, ko se je zaljubljeno naslonila na svojega spremljevalca. Mladenič se ji je pa zazdel nekam čudno hladen in zadržan.

»Bi malo zaplesala?« je Delica naprosila svojega spremljevalca. Ta se je kar začudil, ker jo je doslej moral vedno le on nagovarjati za ples. Seveda, ni vedel, da je Delica po žensko radovedna in da bi rada na plesišču bolj od blizu videla, kdo je ta mladenič, kateremu šefova hčerka kar očitno kaže svojo ljubezen.

—0—

»Kmalu bo opoldanski počitek,« je vzdihnila v pisarni Delica in pogledala na uro.

»Danes mi ne gre delo hitro od rok. Sinoči sem prišla malo bolj kasno domov.«

Dragica jo je šaljivo pogledala in vprašala:

»Je že bila prijetna družba, kaj ne?«

»Oh, prav vesela! Še plesali smo. Na prostem seveda.« S skrivnostnim obrazom je še dostavila:

»Da bi ti videla, kakšno presenečenje!«

»Kakšno?« je vprašala Dragica.

»Hčerko našega gospodarja sem videla. Pa ne samo. Z nekim mladim gospodom je tam plesala. Tako zaljubljeno se je vrtela.« Kar resna je postala. Še nekaj jo je težilo. »Veš, pa prav simpatičen je tisti gospodič. Nisem mislila, da zna gospodična Ani tako osvajati.« Pa se je spet namrdnila: »Sicer pa, če je hči bogatega tovarnarja, ni prav nič čudno.«

»Ni vse odvisno od človekovega značaja,« je pripomnila Dragica in se zmisllila na tisti večer, ko je videla svojega Rajka v družbi z Ani Lipičevo. Vse sile je morala zbrati, da se ni krčevito zasmejala. Prav tisto dekle, ki je uničilo njeno srečo, se zdaj zopet omenja.

(Dalje)

Tisto prvo zimo je res večkrat opazil na nebu zračna vozila, ki so krožila nad gorami in verjetno z natančnimi optičnimi napravami preiskovala in snemala vso pokrajino, da bi našla sled za upornim ubežnikom. Pojavljala so se tudi še naslednja leta, potem pa vedno bolj poredko, dokler niso končno za stalno izginila z neba. Morda so ga oblasti Srečnega sveta nehale iskati, misleč da ne živi več, ali pa so se prepričale, da ni nevaren. Kljub temu pa je bilo čudno, da zdaj že nad štiri stoletja ni bilo opaziti nikakega prometa v zraku.

»S čim si to razlagate?« profesor Magnussen ni mogel vzdržati, da bi ne prekinil starca.

Ta je pomislil, nato pa povedal nekaj stavkov v svoji latinščini.

»Kaj je povedal?« so hoteli vedeti tisti, ki niso razumeli latinščine.

»Da si tega ne zna razlagati drugače, kot da se oblast Srečnega sveta popolnoma nič ne zanima za to ozemlje in da ljudje iz mest na obali iz tega ali onega razloga ne zahajajo več v te kraje.«

»Ali si lahko misli, kaj bi bilo temu vzrok?«

Profesor je spet zastavil starcu vprašanje in nato prevedel njegov počasni, premišljeni, skromni odgovor:

»Pravi, da ne ve. Morda se je v središču Srečnega sveta zgodilo kaj takšnega, da ljudje ne morejo ali pa ne smejo več toliko iz mest.«

»In kaj bi moglo to biti?«

Povzatek iz vesolja

R. Z.

70.

»Ne ve,« je prestavil profesor starčev odgovor.

»Morda kaka vojna ali upor?« so hoteli vedeti.

»To se mu zdi malo verjetno,« je profesor spet prevedel staršev odgovor. »Po njegovem absolutno ni možno, da bi se kdo uprl oblasti Srečnega sveta, razen individualno, a to bi bil navaden samomor. Razen tega ne vidi razloga, zakaj bi se ljudje upirali, saj ne poznajo drugih idej kot tiste, ki so dopuščene v Srečnem svetu. Vse druge ideje so že zdavnaj zamrle. Njihova sled v zgodovini je skrita v tajnem osrednjem arhivu Srečnega sveta, toda on je bil zelo verjetno zadnji in edini, ki je lahko nekontrolirano prebiral tiste dokumente.«

»Čudno, čudno,« je zmajal z glavo glavni inženir. »Spričo tehnike, s katero mora razpolagati danes človeštvo, je res nepojmljivo, da ni od nje ničesar opaziti. In vendar smo videli, da imajo letališča in velika letala na njih, pa naj bodo že kakršne koli vrste.«

»Tudi če ne pelje tu preko nobena zračna prometna proga, ali če letajo ta letala v velikanski višini, je več kot čudno, da bi v stoletjih, odkar živi ta človek tu, ne bila zašla nad to področje kaka zračna vozila, kdorkoli,« je menil nekdo drugi. (Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Italijanske enajstorice se pripravljajo na prvenstvo

Večina italijanskih nogometnih klubov je že sestavila moštva, s katerimi bodo nastopali na priložnem državnem prvenstvu. Nekatere enajstorice bodo resno posegle v boj za osvojitve častnega naslova, druge pa bodo le skrbele za obstanek v prvi ligi. Oglejmo si na kratko, s kakšnimi postavami bodo klubi nastopili v bodočih tekmah. Omeniti moramo, da postave še niso dokončno sestavljene, ker ker si klubi lahko še nabavijo tuje igravce, medtem ko je zamenjava italijanskih nogometašev ustavljena do novembra.

Najresnejši kandidat za osvojitve častnega naslova je letošnji prvak Milan. Njegova sedanja postava je po splošni sodbi močnejša od prejšnje, ker je kupil Brazilca Germana (krilo pri ekipi Flamengo), Moro in Rossana od Juventusa in Ferraria od Lazia. Prodal pa je nekatere manj znane igravce, razen branivca Salvadora, ki je odšel k Juventusu, in napadavca Danove, ki bo igral za Torino. Milan bo, pod vodstvom trenerja Rocca, nastopil v naslednji postavi: Ghezzi; David, Trebbi; Trapattoni, Maldini, Radice; Mora, Sani, Altafini, Rivera in Germano. Moštvo je v primeri z lanskim okrepljeno zlasti v napadu.

Zelo močno moštvo bo tudi Inter, ker si je nabavil odličnega branivca Burgnicha (Palermo) in napadavca Maschia (Atalanta). Njeni novi igravci so tudi Tagnin (Bari), Ferretti (Reggiana) in Mascalaio (Catanzaro). Inter je odstopil Mereghettija Atalanti, Humberta Vicenzi in Bicchieraia Cataniji. Crnoplavi bodo nastopali v naslednji postavi: Buffon; Burgnich, Masiero; Picchi, Guarneri, Bolchi; Bicicli, Maschio, Hitchens, Suarez in Corso. Ekipo bo tudi letos vodil znan trener H. Herrera.

Tretja italijanska nogometna »velesila« je Fiorentina, ki je kupila Brazilca Almira in napadavca Canello (Udinese), odstopila pa Bartuja Veneziji in Milana Cataniji. Njena postava bo verjetno tale: Sarti; Malatrasí, Robotti; Rimbaldo, Gonfiantini, Marchesi; Hamrin, Almir, Milani, Dell'Angelo in Canella. Ekipo bo vodil Valcareggi.

Lani je Juventus popolnoma razočarala svoje navijače, zato se jim namerava letos oddolžiti z uspešno igro. V ta namen je kupila Brazilca Amara, odličnega vratarja Mattrela, branivca Salvadora in napadavca Crippa (Padova). Brazilec Amaral bo novi trener. Kljub temu je Juventus prodala nekaj dobrih igravcev, in sicer Moro Milanu, Montica Anconitani, Charlesa Leedsu (Anglija), Garzeno Modeni in Stivanella Cataniji. Nova postava Juventusa je: Mattrel; Castano, Sarti; Emoli, Salvatore, Leoncini; Crippa, Amaro, Nicolè, Sivori in Stacchini. Ekipa je zelo dobra in bo letos po vsej verjetnosti med prvimi.

Roma ni prodala nobenega igravca in niti ga ni kupila; zato bo moštvo tudi letos igralo v naslednji postavi: Cudicini; Fontana, Carpanesi; Pestrin, Losi, Guarnacci; Orlando, Angelillo, Lojaco, Johnson in Menichelli. Trener je ostal Carniglia.

Bologna je kupila samo Nemca Hallerja (Augsburg) in zato ekipa ne bo preveč spremenjena: Santarelli; Capra, Pavinato; Tumburus, Janich, Fogli; Perani, Haller, Nielsen, Bulgarelli in Pascutti. Moštvo bo zelo močno in bo imelo glavno vlogo pri osvojitvi častnega naslova.

Tudi Sampdoria bo letos zelo močna, ker je kupila štiri dobre igravce: napadavca čilske reprezentance Tora, vratarja Sattola, branivca Prata in napadavca Maestrija. Moštvo bo igralo v naslednji postavi: Sattolo; Vincenzi, Marocchi; Prato, Bernasconi, Vicini; Toschi, Toro, Brighenti, Maestri in Cucchiaroni. Treniral bo vedno Lerici.

Precej igravcev je kupila ekipa Palermo, med temi so Brazilci Faustinho, vratar Rossin in napadavec Skoglund. Ekipa bo igrala v naslednji postavi: Bandoni; Ramusani, Calvani; Sereni, Bendetti, Adorni; De Robertis, Fernando, Volpi, Faustinho in Skoglund. Novi trener bo Ballico.

Tudi Torino bo letos verjetno močnejši kot lani, ker je popolnoma prenovil napadalno vrsto. Kupil je Danova, Di Giacomina in Brazilca Mengalvia. Baker in Law sta pa odšla v Anglijo. Novi trener bo znan Oestreicher. Torino bo igral v naslednji postavi: Vieri; Scesa, Buzzacchera; Ferrini, Rosato,

Cella; Danova, Mengalvio, Di Giacomo, Locatelli in Crippa.

Ostale enajstorice: Spal, Venezia, Mantova, L. R. Vicenza, Catania in Atalanta niso kupile in niti niso prodale mnogo igravcev. Spal je kupil vratarja Bruschinija (Lecco), prodala Michelijia Fiorentini, Venezia je kupila Bartuja, Mantova je kupila Nemca Geigera, Vicenza je kupila Humberta (Inter), Campano (Bologna) in Pina (Padova), odstopila Beogradu Kostića, Catania je kupila Benaglio in Milana od Fiorentine, Bicchieraia in Petronija od Interja ter Stivanella od Juventusa, Atalanta pa je kupila Mereghettija od Interja, prodala pa Maschia.

Kaj pa novinci? Modena je kupila precej igravcev, in sicer vratarja Gasparija (Juventus), branivca Garzeno (Juventus), Chirica (Roma), napadavca Merighija (Lazio), Contija (Milan) in Nemca Brüllsa. Napoli je ostal nespremenjen in prav tako Genova, ki je kupila samo branivca Rattija (Brescia).

OBVESTILO UPRAVE NOVEGA LISTA

Naročnike in bravce našega lista obveščamo, da bo uprava Novega lista v Trstu, ul. Martiri della Libertà 5, zaprta od petka, 10. avgusta, do vključno nedelje, 19. t. m. Uradovanje se bo spet redno pričelo v ponedeljek, 20. avgusta.

Triestina v „B“ ligi

Triestina je letos kupila le branivca Vitalija (Fanfulla), prodala pa vedno isti ekipi Demento. Postava tržaške ekipe po naslednja: Toros; Brach, Frigeri; Sadar, Merkuža, Rocco; Mantovani, Trevisan, Sezchi, Santelli in Risos.

Udinese bo v »B« ligi igrala s skoraj nespremenjenim moštvom. Isto velja tudi za Padova. Verona bo brez dvoma med prvimi, ker si je nabavila dva dobra napadavca Bertucca in Maiolija (Napoli). Tudi Lecco je kupil precej dobrih mladih igravcev, kar je stotrla tudi Messina. Bari je zelo vigrana ekipa in se bo skupno z Laziom potegovala za prva mesta na lestvici. Stevilne mlade igravce so tudi kupile Alessandria, Brescia, Catanzaro, Como, Cosenza, Foggia, Parma, Pro Patria, Sambenedettese, Simmenthal Monza in Cagliari. (dt)

12 kulturnega živeljenja

FILMSKI FESTIVAL V PULJU IN NEKULTURNO OBCINSTVO

V torek zvečer so predvajali na festivalu jugoslovaških filmov v Pulju srbski film »Poklicana je tudi peta C« in slovenski film »Družinski dnevnik«. Srbski film prikazuje tragično usodo enega izmed razredov gimnazije v Kragujevcu, katerega dijake s profesorji vred so Nemci v jeseni leta 1941 ustrelili z več tisoč drugimi Kragujevčani. Film je stkan iz fragmentarnih pričevanj o dneh nacistične okupacije. V njem igrajo novi igravci, kot Neda Pataki, Radoslav Dragič, Predrag Kešič, Stefan Šimič, Peter Bučkovič in drugi. Film je delo režiserja Strbaca.

Puljsko občinstvo pa je s tuljenjem in z metanjem kamnov sprejelo slovenski film »Družinski dnevnik«. Gledavci so množično zapuščali areno, samo zato, ker film ni imel srbsko-hrvaških podnapisov. Organizatorji so namreč pozabili film opremiti z njimi, čeprav jih je slovensko podjetje priložilo. Tak divjaški nastop občinstva, ki je bilo prisotno na festivalu v Pulju, je treba odločno obsoditi tem bolj, ker so Slovenci že desetletja prisiljeni gledati filme s srbsko-hrvaškimi podnapisi; razen tega to tudi ni v skladu z »bratstvom in enotnostjo« jugoslovanskih narodov. »Družinski dnevnik« je posnelo podjetje »Viba film«.

V torek so hoteli privediti v Pulju tudi obširnejši razgovor o perečih problemih filmske ustvarjalnosti v Jugoslaviji. Na zborovanje pa je prišla komaj polovica povabljenih. Zato so zborovanje predstavili na danes.

SLOVENSKI UMETNIK V ST. MORITZU

Na četrti mednarodni grafični razstavi v St. Moritzu razstavlja poleg Amieta, Arpa, Campiglja, Clavéja, Ernija, Fischerja, Friedlenderja, Kalko Motija, Marinija, Picassa, Zadkina in drugih znanih umetnikov kot edini predstavnik jugoslovanske grafike Slovenec Joža Horvat-Jaki. On je tudi razstavljaec z največ eksponat — prireditelji so uvrstili v razstavo kar deset njegovih del.

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

ŽENA IN DOM

Vloga sadja pri naši prehrani

Znano je, da je sadje zelo važno pri naši vsakodnevni prehrani, ker ima obilne zaloge vitaminov in redilnih soli, natrona in apnenca, ki jih druga hranila vsebujejo prav malo. Sadje pa moramo žvečiti zelo dobro in jesti samo tisto, ki je zrelo, ker slabo prežvečeno in nezrelo sadje povzroča razne želodčne in črevesne motnje. Najbolj zdravo je domače sadje, ki ga ne prijemajo tuje roke. Ako ga kupimo, ga moramo skrbno oprati in obrisati. Po možnosti uživajmo sadje skupaj z lupino, ker je prav v njej, ki je najbolj dostopna sončnim žarkom, nabranih največ življenjskih sil.

Kuhano sadje ima le malo vitaminov, ker so se ti s kuhanjem uničili. Vendar so pri pomanjkanju svežega sadja njih izvrstno nadomestilo: marmelada, kuhane češplje in pečena jabolka. Pri sušenju sadja moramo paziti, da ne uporabljamo prevelike toplote, ker bi se v tem primeru uničilo preveč vitaminov. Najbolje je, da sadje sušimo na soncu.

Orehi in mandeljni spadajo med najbolj redilno sadje, ker vsebujejo poleg vitaminov in redilnih soli tudi beljakovine in maščobo. Zato so dobro redilno in krepčilno sredstvo v dobi okrevanja in telesnega razvijanja.

Jabolka vplivajo zdravilno posebno na slabokrvne, ker vsebujejo železo, dražijo prebavne slinavke, omejujejo tvorbo raznih žolčnih in obistnih

kamnov in vplivajo pomirjevalno in uspavalno na živčevje.

Hruške vsebujejo mnogo sladkorja in apnenca, zato utrjujejo srčne mišice. Tudi hruške so izvrstno sredstvo za slabokrvne. Ugodno vplivajo tudi na obisti, ker pospešujejo izločevanje vode.

Tudi češplje imajo slične prednosti, a jih moramo dobro prežvečiti, da nam ne povzročajo želodčnih nevednosti.

Breskve in marelice so najokusnejše sadje, ki pospešuje delovanje jeter. Njihova skorja je posebno zdrava in je zato ne bi smeli zametavati.

Cešnje, bogate na železu, so priporočljive predvsem bledim in malokrvnim ljudem.

Grozdje vpliva pomirjevalno na živčno ošibelost. Uživanje grozdja se priporoča pri zamaščenosti in pri zlati žili.

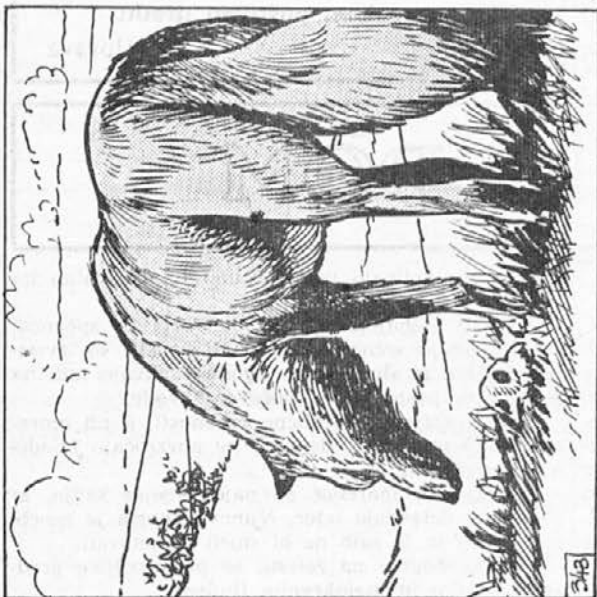
Maline in razne druge jagode nam dajejo koristen sok, s katerim gasimo žejo bolnikom, ki imajo vročino.

Robidnice in njihov sok vplivajo odvajalno na obisti.

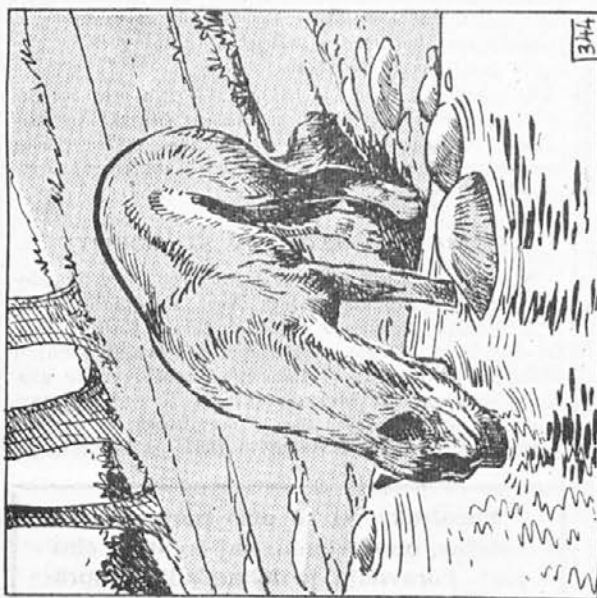
Rdeče jagode rabimo proti obistnim kamnom, oteklim jetrom in zlatenici. Zaradi obilnega fosfora, ki ga vsebujejo, jih štejemo med dobra živčna krepčila.

Limonin sok dobro služi za grgranje proti vnetjem v grlu, dobro vpliva pri žolčnih in obistnih kamnih ter je najboljši nadomestek za kis.

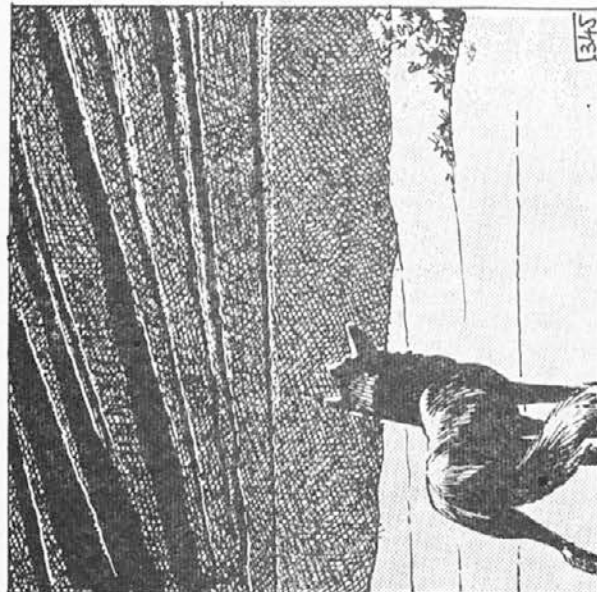
Ondina

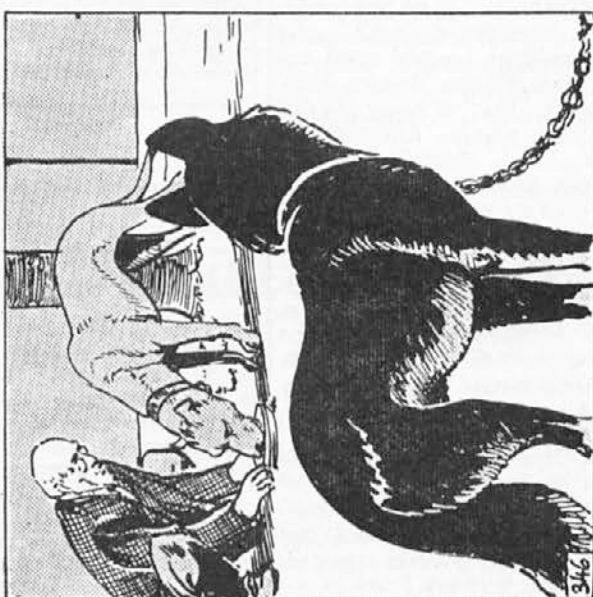
343. V prvih urah lakote se je spomnila s'pa žival zaička, ki sta ga s Kazanom prejšnji dan le na pol obrala. Pazljivo je iskala sled in končno prišla do ostankov. Toda na obrežje reke se je vrnila bolj lačna kot prej, saj so požrešne lisice pustile samo nekaj oglodanih kosti. Potem jo je lakote rešilo srečno naključje.

344. Ko je pila vodo, je zavohala rahel duh po svežem mestu. Iskala je z nosom in zadela ob veliko rečno školjko. Surla jo je med zobmi in se pokrepčala z vsebino. Pridno je iskala naprej in si tako potešila najhujšo lakoto. Neprestano, podnevi in ponoči je klicala Kazana. Tretjo noč se ji je zazdelo, da je zaslišala rahel odziv.

345. Planila je pokonci. Poslušala je prodi jugovzhodu, odkoder je prihajal glas, in pred slepimi očmi ji je vsiala podoba njenega prvega doma, Sončne pečine. Vstalo je veliko hrepenenje po nekdanjih srečnih dneh in se pomešalo z vero, da bo na Sončni pečini znova našla Kazana. Tja se je napotila skozi noč, lakoto in nepozabni svet.

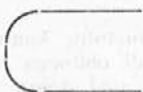
346. Kazan je takrat, šestdeset milij dalje na severu, priklenjen na verigo, opazoval svojega novega gospodarja, malega profesorja Mc Gilla, kako krmi njegovega danskega tovariša. Ko je profesor pazljivo potrepil velikega psa, se je previdno, a vendar prijateljsko približal še Kazanu, da bi napolnil njegovo koritce.

347. Profesor je dobro poznal pse. Dolga leta jih je že opazoval, toda nobeden še ni vzbudil v njem takšnega zanimanja kakor Kazan. Sandy mu je moral povedati, kako je ujel Kazana, in povedal mu je tudi o njegovi divji tovarišici. Kazan profesorju ni pokazal znakov naklonjenosti, toda tudi znakov sovraštva profesor ni opazil.

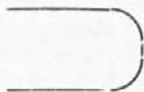

348. Zato ga je močno presenetilo in prestrašilo, ko se je to pot sicer vedno mirni Kazan divje renčel pognal proti njemu. Odskočil je in se ozrl na vse strani. Zagledal je Sandija, ki ga je opazoval z zlobnim smehljajem. Stopil je bliže in zaničljivo rekel: »Popolnoma prismojnen morate biti, da tako prijateljsko ravname z njim.«

Za
naše
najmlajše

58

PO
POVESTI

J. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:
M. MUSTER